

АНАЛІЗ ПРИЧИН НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ ЗА 2013 РІК, ЩО ПРИЗВЕЛИ ДО СМЕРТЕЛЬНИХ І ТЯЖКИХ НАСЛІДКІВ

*Мітюк Л.О., к.т.н., доц., Ільчук О.С., асистент (каф. ОПЦБ НТУУ «КПІ»),
Таїрова Т.М., к.х.н., зав. сектора (ННДІПБОП),
Довгопола Н.О., студентка (гр. ОА-31м, ІЕЕ НТУУ «КПІ»),
Давиденко Ю.А., студентка (гр. ОЗ-02, ІЕЕ НТУУ «КПІ»),
Шулікова І.М., студентка (гр. ОМ-11, ФМФ НТУУ «КПІ»)*

Систематизацію та аналіз подій і причин нещасних випадків на виробництві, що призвели до смертельних і тяжких наслідків, проведено за матеріалами спеціального розслідування за 2013 рік на підставі складених за формою Н-1 актів, з урахуванням класифікацій Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1232. Аналіз травматизму виконано з використанням статистичного методу, в основу якого покладено групування актів нещасних випадків за однорідними признаками: причина, подія, професія тощо. Статистичні данні та визначені на їх основі показники дозволяють зробити кількісну оцінку рівня виробничого травматизму, ефективність впровадження технічних та інших заходів профілактики, ефективність діяльності інженерних служб у сфері охорони праці.

Основні чотири події, що призвели до настання нещасних випадків на виробництві з смертельним та тяжким наслідками, це: дорожньо-транспортна пригода, падіння потерпілого, падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту та дія предметів, деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються. Їх питома вага в загальній структурі подій, що призвели до настання нещасних випадків на виробництві в 2013 році, сумарно становить 73,3 %.

Структуру причин пов'язаних з виробництвом нещасних випадків із смертельним та тяжким наслідками за 2013 рік представлено в таблиці 1. Коди причин в таблиці 1 наведено відповідно до класифікації, визначеної в чинному Порядку розслідування.

Таблиця 1

Структура причин пов'язаних з виробництвом нещасних випадків
із смертельним та тяжким наслідками у 2013 році

Код	Причини нещасного випадку	Питома вага, %
1	2	3
	Технічні	
01	Конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва	2,6
02	Конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність	0,5

	транспортних засобів	
1	2	3
03	Неякісна розробка або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, обладнання тощо	1,1
04	Неякісне виконання будівельних робіт	1,6
05	Недосконалість, невідповідність вимогам безпеки технологічного процесу	3,2
06	Незадовільний технічний стан	14,5
07	Незадовільний стан виробничого середовища	3,2
08	Інші технічні причини	2,8
	технічні (всього)	30,8
	Організаційні	
09	Незадовільне функціонування, недосконалість або відсутність системи управління охороною праці	0,4
10	Недоліки під час навчання безпечним прийомам праці, у тому числі:	
10.1	Відсутність або неякісне проведення інструктажу	0,7
10.2	Допуск до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці	0,4
11	Неякісна розробка, недосконалість інструкцій з охорони праці або їх відсутність	0,5
13	Порушення режиму праці та відпочинку	0,2
14	Відсутність або неякісне проведення медичного обстеження (профвідбору)	0,4
15	Невикористання засобів індивідуального захисту через незабезпеченість ними	0,2
17	Залучення до роботи працівників не за спеціальністю (професією)	1,4
18	Порушення технологічного процесу	6,9
19	Порушення вимог безпеки під час експлуатації устаткування, машин, механізмів тощо	7,0
20	Порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів	2,5
21	Порушення правил дорожнього руху	7,4
22	Незастосування засобів індивідуального захисту (за їх наявності)	1,9
24	Порушення трудової і виробничої дисципліни, у тому числі	2,1
24.1	Невиконання посадових обов'язків	8,5
24.2	Невиконання вимог інструкцій з охорони праці	15,5
25	Інші організаційні причини	1,2
	Організаційні (всього)	57,0
	Психофізіологічні	
26	Алкогольне, наркотичне, токсикологічне отруєння	0,2
27	Алкогольне, наркотичне, токсикологічне сп'яніння	0,5
29	Незадовільні фізичні данні або стан здоров'я	1,4
31	Травмування внаслідок протиправних дій інших осіб	4,4
32	Особиста необережність потерпілого	4,8
	Психофізіологічні (всього)	11,3

Проведений аналіз матеріалів спеціального розслідування нещасних випадків показує, що 57,0% з них виникають за організаційних причин, 30,8% - за технічних, 11,3% - за психофізіологічних (рис. 1.2).

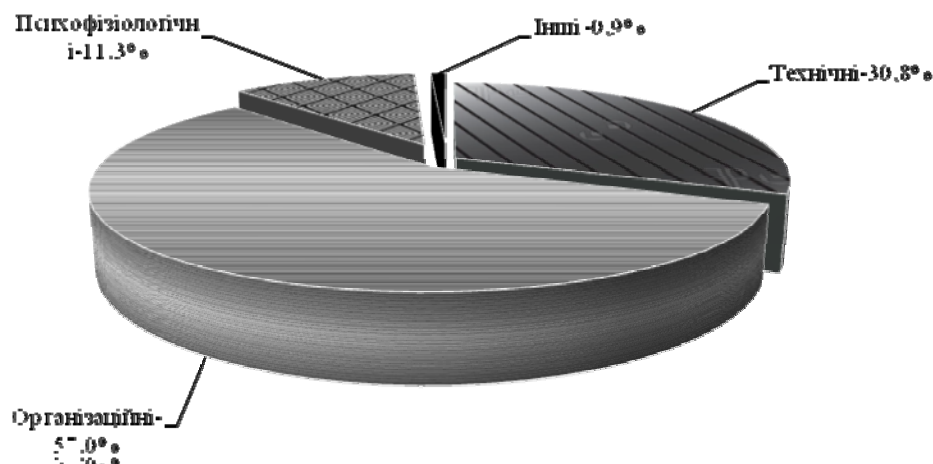

Рисунок 1. Розподіл смертельних нещасних випадків за причинами виникнення в 2013 році

Аналіз наведених у таблиці 1.4 основних причин нещасних випадків із смертельним та тяжким наслідками на виробництві в 2013 році показав, що *найбільшу питому вагу мають наступні сім причин:*

- серед основних технічних причин нещасних випадків: незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будинків, споруд, території (10,9 %), недосконалість, невідповідність вимогам безпеки технологічного процесу (3,2 %), незадовільний стан виробничого середовища (3,2 %);
- серед організаційних: невиконання працівниками вимог інструкцій з охорони праці (15,5 %), невиконання посадових обов'язків (8,5 %), порушення технологічного процесу (6,9 %), порушення правил дорожнього руху (7,4 %) та порушення вимог безпеки під час експлуатації устаткування, машин, механізмів (7,0 %).

Вони разом становлять 62,6 % від загальної кількості нещасних випадків.

Індикатриси на графіках рис. 1.3 відображають тенденції зміни питомої ваги технічних, організаційних та психофізіологічних причин нещасних випадків на виробництві за шестирічний період. Видно, що питома вага технічних, організаційних та психофізіологічних причин нещасних випадків на виробництві не має стійко вираженої тенденції до зменшення в будь-якому напрямку.

При цьому питома вага кожної з причин коливається за роками, періодично: то зменшується, то збільшується. Але порядок рівня цих причин залишається однаковим. Для кожної групи причин можна встановити межі, в яких відбувається коливання їх питомої ваги. Так, для технічних причин ці межі становлять 21...30 %, для організаційних – 57...71 % і для

психофізіологічних – 8...11 %. В 2013 році відбувається зниження питомої ваги організаційних причин в порівнянні з 2012 роком.

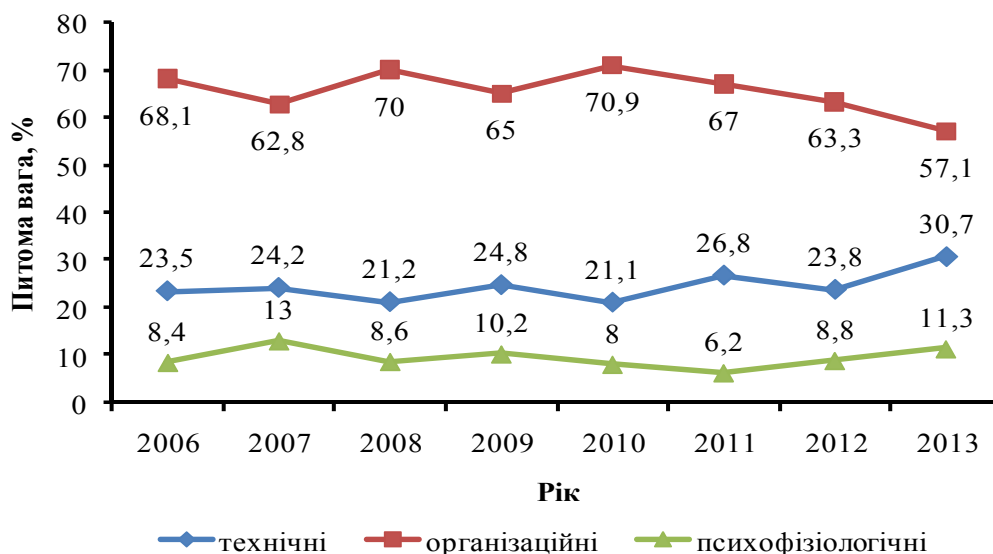

Рисунок 2. Тенденції зміни питомої ваги причин нещасних випадків в 2006...2013 роках

Підсумовуючи вище викладене, слід зазначити, що у більшості випадків причинами настання нещасного випадку на виробництві із смертельним та тяжким наслідками (майже 17,6 % випадків) є порушення працівниками трудової і виробничої дисципліни, вимог нормативних актів про охорону праці. (ст.139 Кодексу Законів про працю). Одночасно це свідчить про те, що окремі власники підприємств або уповноважені ними органи не в змозі правильно організувати працю працівників, створювати умови для зростання продуктивності праці, забезпечити трудову і виробничу дисципліну та неухильно додержуватись законодавства про працю і правил охорони праці, як цього вимагає стаття 141 Кодексу Законів про працю.

Література

1. Єсипенко А.С. / А.С. Єсипенко., Т.М. Таїрова, І.В. Левченко // Аналіз стану виробничого травматизму в Україні у 2013 році. / Інформаційний бюлетень з охорони праці. - К.: ННДІПБОП, 2014.– №1 (71).– С.4-11.